

гімнастики насамперед за рахунок створювання уявлень про вправу в цілому, а також про її окремі частини. На базі широких теоретичних узагальнень під час вивчення гімнастичних вправ в старшокласників формуються поняття про основні властивості рухових дій. На заняттях гімнастикою учні з достатньою повнотою усвідомлюють єдність формування розумових і фізичних здібностей.

Висновки. Отже, вся навчальна робота з гімнастики в закладах середньої освіти спрямована перш за все на зміцнення здоров'я, різнобічного гармонійного фізичного розвитку учнів, загартування, виховання санітарно-гігієнічних навичок. Також в процесі проведення занять необхідно вирішувати виховні завдання, виховувати навички культурної поведінки, вольові якості (наполегливість, витримку, рішучість і т. п.). Спеціальний розвиток волі на заняттях з гімнастики стає можливим лише завдяки загальному розвитку позитивних вольових якостей. Систематичні заняття з гімнастики в школі сприяють формуванню у дітей міцних і сталих інтересів до цього важливого виду рухової діяльності, розвивають активність та викликають постійне відчуття бадьорості й впевненості. Велика увага приділяється прищепленню дітям навичок особистої і суспільної гігієни, необхідних у повсякденному побуті, навчанні та праці. При цьому учні засвоюють гігієнічні норми і вимоги у виконанні доступних гімнастичних вправ, навчаються правильно їх застосовувати під час самостійних занять.

Список використаних джерел

1. Гимнастика : учеб. для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. М. Л. Журавина. 4-е изд., испр. М.: Издательский центр «Академия», 2006. 448 с.
2. Лещенко М.П. Щастя дитини – єдине щастя на землі : до проблеми педагогічної майстерності : навч. метод. посіб. у 2 ч. Київ : АСМІ, 2003. Ч. 1. 212 с.
3. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5-9 класи / С. М. Чешейко та ін. Київ, 2018. 303 с.
4. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології : навч. посіб. Київ, 2000. 368 с.
5. Теорія і методика фізичного виховання : підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту : у 2 т. / Т. Ю. Круцевич та ін., 2-ге вид., переробл. та доп. Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. л-ра», Київ, 2019. Т. 2. Методика фізичного виховання різних груп населення. 368 с.
6. Худолій О.М. Основи методики викладання гімнастики : навч. посіб. Харків : «ОВС», у 2-х томах. 3-є вид., випр. і доп. 2008. Т.2. 464 с.
7. Школа О.М., Ємець Є.В. Використання ефективних оздоровчих методик в системі виховно-оздоровчої роботи з дошкільниками. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2013. С. 513–516.

References

1. Zhuravin, M. L. (Ed.) (2006). *Gymnastika* [Gymnastics]. Moskva : Izdatel'skij centr «Akademija» [in Russian].
2. Leshchenko, M. P. (2003). *Shchastia dytyny – yedyne shchastia na zemli : do problemy pedahohichnoi maisternosti* [The happiness of the child – the only true happiness on earth: To the problem of pedagogical skills]. (Part 1). Kyiv : ASMI [in Ukrainian].
3. Chesheiko, S. M. (2018). *Navchalna prohrama z fizychnoi kultury dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv 5-9 klasy* [Curriculum in physical culture for secondary schools 5-9 grades]. Kyiv [in Ukrainian].
4. Nisimchuk, A. S., Padalka, O. S., Shpak O. T. (2000). *Suchasni pedahohichni tekhnolohii* [Modern pedagogical technologies]. Kyiv [in Ukrainian].
5. Krutsevych, T. Yu. (2019). *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia* [Theory and methods of physical education]. (Vol. 2). *Metodyka fizychnoho vykhovannia riznykh hrup naseleennia* [Methods of physical education of different groups of the population]. Kyiv : Olimpiiska literatura [in Ukrainian].
6. Khudolii, O. M. (2008). *Osnovy metodyky vykladannia himnastyky* [Fundamentals of theory and methodology of gymnastics education]. (Vol. 2). Kharkiv : «OVS» [in Ukrainian].
7. Shkola, O. M., Yemets, Ye. V. (2013). *Vykorystannia efektyvnykh ozdorovchykh metodyk v systemi vykhovno-ozdorovchoi roboty z doshkilnykamy* [The use of effective health techniques in the system of educational and health work with preschoolers.]. *Scientific journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, 13 (40) (2013), 513–516 [in Ukrainian].

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.3K(147).83
УДК 378.091-057.21:615.825

Страшко С.В.

професор, кандидат біологічних наук,
НПУ ім. М.П. Драгоманова, м. Київ
ORCID: 0000-0003-4039-7981

Білик В.Г.

професор, доктор педагогічних наук
НПУ ім. М.П. Драгоманова, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З АДАПТИВНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті розглянуті передумови і основні аспекти підготовки майбутніх фахівців з адаптивної фізичної культури до роботи з дітьми з особливими потребами як педагогічної проблеми, а також проаналізовано стан і сплановано перспективу вивчення існуючих проблем в адаптивному фізичному вихованні на прикладі зарубіжних країн. В останні роки в Україні цьому процесу стали приділяти більше уваги. Не залишилася осторонь і галузь фізичної культури. З'явився новий розділ – адаптивна фізична культура, який включає наступні галузі знань: фізичну культуру, медицину, корекційну педагогіку і відомості медико-біологічних і соціально-психологічних навчальних і наукових дисциплін. **Мета статті.** На основі літературних джерел розглянути теоретичні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців з адаптивної фізичної культури. Завдання дослідження полягає у вивченні й узагальненні даних літературних джерел, що стосуються питання професійної підготовки майбутніх фахівців з адаптивної фізичної культури, а також в аналізі сучасного стану професійної підготовки майбутніх фахівців з адаптивної фізичної культури до реабілітаційної роботи. Для перспективного розвитку спеціальності «Адаптивна фізична культура» потрібно чітко окреслити перелік дисциплін, необхідних для підготовки висококваліфікованих спеціалістів, та їх об'єм. Необхідне розроблення типового навчального плану, освітньо-професійної програми, освітньо-кваліфікаційної характеристики для цієї спеціальності на державному рівні.

Ключові слова: особливі потреби, майбутній фахівець, адаптивна фізична культура

Strashko S., Bilyk V., Knysh S. Features of training specialists in adaptive physical culture in modern conditions. The article considers the prerequisites and main aspects of training future specialists in adaptive physical culture to work with children with special needs as a pedagogical problem, as well as analyzes the state and plans the prospects of studying existing problems in adaptive physical education on the example of foreign countries. In recent years, more attention has been paid to this process in Ukraine. The branch of physical culture was not left out either. A new section has appeared - adaptive physical culture, which includes the following areas of knowledge: physical culture, medicine, correctional pedagogy and information on medical-biological and socio-psychological educational and scientific disciplines. **The purpose of the article.** On the basis of literature sources to consider the theoretical aspects of professional training of future specialists in adaptive physical culture. The task of the study is to study and summarize the data of literature sources related to the training of future specialists in adaptive physical culture, as well as to analyze the current state of training of future specialists in adaptive physical culture for rehabilitation work. For the long-term development of the specialty "Adaptive Physical Education" it is necessary to clearly define the list of disciplines required for the training of highly qualified specialists and their scope. It is necessary to develop a standard curriculum, educational and professional program, educational and qualification characteristics for this specialty at the state level.

Keywords: special needs; future specialist; adaptive physical culture.

Постановка проблеми. Стан в Україні, як і у більшості країн світу, характеризується прогресивним зниженням суспільного здоров'я нації як інтегративного показника фізичного, психічного здоров'я громадян. Актуальність проблеми підготовки фахівців з адаптивної фізичної культури визначається необхідністю подальшого розвитку напрямку навчання «Здоров'я людини» з метою зміцнення здоров'я населення України. Останніми десятиріччями в суспільній свідомості особливого значення набуває процес поступової зміни ставлення до проблеми інвалідності.

Одним із значних досягнень ХХ ст. є усвідомлення й наукове обґрунтування вирішальної ролі рухової активності для реабілітації людей з особливими потребами. Зусилля державних органів, науковців і практиків спрямовані на пошук шляхів оптимального використання засобів фізичної культури та спорту для зміцнення здоров'я, досягнення необхідного рівня працездатності і адаптації неповносправних осіб у суспільстві [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним базисом розв'язання проблеми формування професійної підготовки майбутніх фахівців з адаптивної фізичної культури у вищій школі стали роботи Т. Бугеря, М. Дутчак, Р. Карпюк, Т. Круцевич, Р. Клопова, А. Коноха, В. Кукси, О. Куца, В. Платонова, Є. Приступи, О. Тимошенко, Ю. Шкретія та інших [1]. Р. Карпюк аналізує проблеми підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання в Україні, І. Когут висвітлює роль держави в розвитку фізичної культури та спорту осіб з особливими потребами, С. Матвеев, І. Когут, Л. Шульга з'ясовують проблеми та перспективи розвитку адаптивного спорту у

світі й в Україні, Р. Чудна характеризує стан і актуальні питання в галузі фізичного виховання неповносправних в Україні і т. д.

У процесі професійної підготовки майбутніх вчителів основ здоров'я та фахівців з адаптивної фізичної культури враховуються запити суспільства, досвід найкращих вітчизняних фахівців та закордону. У змісті їх навчання враховуються європейські стандарти фізичної реабілітації, дотримання міжнародних протоколів у проведенні обстеження, оцінки потреб і можливостей пацієнта, визначенні рухових порушень та реабілітаційних цілей, здійснюється орієнтація на цілісний підхід у розумінні здоров'я людини, як поєднання фізичного, психічного та соціального благополуччя, базованого на загальнолюдських цінностях.

Значна увага звертається на розвиток активності студентів, що реалізується через їх суспільно-корисну діяльність у навчально-виховних, навчально-реабілітаційних та спортивних організаціях і установах та виступає необхідною умовою забезпечення її якості. Професійні вміння і навички успішно формуються у процесі залучення студентів до волонтерської діяльності у закладах освіти, охорони здоров'я, навчально-реабілітаційних установах, а також залучення їх до проведення спортивних змагань, реабілітаційних заходів серед дітей з особливими потребами або дітьми, котрі ведуть малорухомий спосіб життя. Педагогічно доцільна організація навчально-виховного процесу дає можливість студентам опанувати комплексом необхідних професійних компетентностей: використовувати засоби фізичного виховання, рухової активності для профілактики порушень та малорухливого способу життя, корекції і відновлення фізичного стану і фізичного розвитку; позбавлення від шкідливих звичок, впровадження здорового способу життя; зміцнення здоров'я, підвищення розумової і фізичної працездатності.

В Україні фізична культура для осіб з відхиленнями в стані здоров'я в сфері професійної діяльності представлена в системі середньої та вищої професійної освіти, в спеціальності науковців. В країні сформовані контури освітнього, наукового, правового та інформаційного простору адаптивної фізичної культури. Фундаментальним напрямом адаптивної фізичної культури є формування рухової активності, як біологічного та соціального факторів впливу на організм та особистість людини. Дослідження у цьому напрямі охоплюють знання з фізичної культури, медицини, медико-біологічних та соціально-психологічних наукових і навчальних дисциплін. Пізнання сутності цього явища – методологічний фундамент адаптивної фізичної культури.

Фахівець з адаптивної фізичної культури має право працювати з особами, які мають відхилення у стані здоров'я, а також з усіма категоріями осіб, які мають порушення у розвитку та здійснювати спортивно-педагогічну; рекреаційно-дозвільну та оздоровчо-реабілітаційну; корекційну, науково-методичну організаційно-управлінську види професійної діяльності. Здебільшого вони пов'язані з проблемою взаємодії людини з навколишнім середовищем: сприймання простору, цілеспрямоване пересування, можливість здійснювати рухи, використовуючи різні предмети, тощо.

Сьогодні велике значення надається розвитку науково-методичного забезпечення галузі адаптивної фізичної активності. Вивчаючи медико-біологічні та соціально-психологічні науки фахівець з адаптивної фізичної культури повинен мати глибокі знання про засоби та методи відновлення частково або повністю втрачених функцій організму. Підготовка фахівців з адаптивної фізичної культури є проблемою і державної ваги для кожної цивілізованої країни. Останнє впливає з самого трактування поняття «Адаптивна фізична культура» як процесу відновлення частково чи повністю втрачених функцій організму людини засобами немедикаментозної корекції, основним з яких є вплив на рухову сферу [2].

Основною для вирішення завдань адаптивної фізичної культури і спорту має бути зміцнення здоров'я неповносправних, підвищення емоційної стійкості до стресових умов життя й опірності організму до факторів зовнішнього середовища, стимулювання резервних можливостей організму, підвищення комунікативної активності, компенсація фізичних, психічних змін особистості, підготовка до професійної діяльності, нормалізація соціального статусу, формування мотивів й усвідомленого ставлення до виконання фізичних вправ, формування розуміння права вибору, бажань і соціальних умов життя. Інклюзивні реабілітаційні центри постійно вдосконалюють і запроваджують нові форми організації фізкультурно-спортивної та реабілітаційно-оздоровчої роботи серед осіб з обмеженими можливостями.

В сучасній Україні проблема забезпечення галузі фізичного виховання, фізичної культури і спорту людей із психофізичними порушеннями спеціалістами вирішується за рахунок таких спеціальностей, як викладач фізичного виховання, тренер із виду спорту, фахівець фізичної реабілітації. Однак зміст їхньої фахової підготовки неповною мірою передбачає формування спеціальних умінь і навичок з адаптивної фізичної культури та спорту. Питання оптимізації професійної підготовки фахівців з адаптивної фізичної культури в Україні, які органічно поєднують високий рівень теоретико-методичної, психолого-педагогічної, медико-біологічної, гуманітарної та спеціалізованої практичної підготовки, розглянуто недостатньо.

Виникає проблема, коли медицина як окрема система, не пов'язана з педагогікою, не може надати весь перелік необхідних послуг дитині. Виходить, що ЛФК багатьом не підходить за

медичними показаннями, а для АФК ще потрібно отримати медичні рекомендації, яких немає у дітей з численними порушеннями, рідкісними захворюваннями. Фахівці з адаптивної фізичної культури, щоб виконати свою роботу, змушені навчатися наново – «європейським методикам», дізнаватися, як проходять реабілітацію в інших країнах, і переймати міжнародний досвід, тому, що у всьому світі реабілітація – це комплекс «медично-педагогічних» заходів, і всі фахівці працюють тісно з один одним, маючи єдину мету – реабілітацію дитини. Тому, все частіше під цим скромним скороченням АФК ховаються хороші вчителі основ здоров'я, ерготерапевти, фізичні терапевти, бобат-терапевти, дельфінотерапевти, фахівці з сенсорної інтеграції та кінезотерапії.

Адаптивна фізична культура по суті є фізкультурою для людей з обмеженими фізичними можливостями, для людей, які мають різні проблеми зі здоров'ям, або тих, хто через сидячу роботу потребує підняття рівня свого фізичного стану. Фахівець з АФК повинен бути хорошим психологом, повинен уміти грамотно вплинути на підопічних, підібрати підхід до кожного. Насамперед він не тренер, а вчитель, який не просто підбирає фізичне навантаження з урахуванням особливостей організму, а й допомагає спрямувати підопічного до саморозвитку.

Навчання передбачає ґрунтовне знайомство як з психолого-педагогічними, так і з медико-біологічними дисциплінами. Сучасна підготовка кваліфікованого фахівця з адаптивної фізичної культури має включати вивчення таких дисциплін як основи генетики, загальну патологію, анатомію, фізіологію, вікову фізіологію, основи невропатології, клініку розумової відсталості, загальну педагогіку, загальну психологію, спеціальну психологію розумово відсталих дітей, дітей із порушеннями слуху, зору та інші. Вчитель основ здоров'я та фахівець з адаптивної фізичної культури за допомогою методів лікарсько-педагогічного тестування має вміти визначити стан збережених функцій, рівень фізичного розвитку та фізичної підготовленості, особливості основних функціональних систем, адже він проводить заняття не тільки з людьми з обмеженими можливостями, а й фізкультуру для осіб з відхиленнями у стані здоров'я. У нашій країні практикується створення окремих «спецгруп» та класів у загальних дошкільних та шкільних загальноосвітніх установах. Крім того, існують спеціальні організації для дітей із стійкими порушеннями здоров'я, де реалізуються приватні методики адаптивної фізкультури.

Але названі предмети не входять до підготовки спеціаліста з фізичної культури. Тому у 2004 р. в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова у навчальний план підготовки спеціалістів за напрямом «Фізичне виховання і спорт» в межах спеціальності «Фізична реабілітація» було введено спеціалізацію «Адаптивне фізичне виховання та параолімпійський спорт». Зазначаємо, що наукова значущість спеціалізації з адаптивного фізичного виховання полягає у розробленні професійно-освітньої програми, яка є новою галуззю знань, що синтезує знання з теорії і методики фізичної культури, основ здоров'я, гуманістичної психології, дефектології, медицини, патології, протезування [7].

Отже, реалізувати завдання спеціальної педагогіки, за вимогами Концепції держстандартів спеціальної освіти, «повинні педагогічні кадри, які повинні мати спеціальну освіту або підкріплену сертифікатом спеціальну підготовку відповідно до вимог, завдань і змісту освітнього стандарту для спеціальних закладів».

У своїх роботах В. Магін зазначає, що професійна підготовка майбутніх фахівців з адаптивної фізичної культури буде більш ефективною, якщо вона ґрунтується на інноваційних технологіях науково-педагогічної освіти. Дослідження Л. Сущенко [6] вказують на необхідність формування в майбутніх фахівців адаптивної фізичної культури професійної компетентності особистості, необхідної в майбутній професійній діяльності.

Актуальність належної підготовки висококваліфікованого фахівця з адаптивної фізичної культури обґрунтовується широким спектром контингентів населення, з якими йому доведеться працювати [2]. Фахівцю, що отримує підготовку з адаптивної фізичної культури, потрібно враховувати швидкий темп розвитку технологій, на які спирається майбутній спеціаліст. Враховуючи, що кінцевою метою навчання є оволодіння всіма аспектами реабілітації з акцентом на фізичних засобах, важливо усвідомити широкий діапазон необхідних предметів та дисциплін.

Намагаючись знайти оптимальні шляхи покращення підготовки спеціалістів з адаптивної фізичної культури, неможливо обійти увагою питання подальшого працевлаштування молодих спеціалістів. Сьогодні залишається невирішеною проблема працевлаштування фахівців з адаптивної фізичної культури. До цього часу в Україні випускники не можуть влаштуватися на роботу за отриманим дипломом.

Випускники можуть працювати інструкторами з креативного спорту, фізкультури і спорту у спеціалізованих навчальних закладах, інструкторами-методистами з адаптивної фізичної культури в навчально-реабілітаційних центрах, учителями валеології, безпеки життєдіяльності і основ здоров'я, учителями фізичного виховання і спорту. Сфера професійної діяльності випускників: лікувально-профілактичні та спортивно-оздоровчі установи, санаторії, бази відпочинку, центри реабілітації, спеціальні школи та дошкільні заклади, навчально реабілітаційні установи, фітнес центри, центри Інваспорту, загальноосвітні школи, професійно-технічні та вищі навчальні заклади,

дитячо-юнацькі спортивні школи.

Аналіз переліку цих спеціальностей показує, що більшість із них уже не існує. Останні посади у штатних розкладах медичних і педагогічних закладах взагалі відсутні. Давно вже обговорюється питання працевлаштування випускників-фахівців з адаптивної фізичної культури, але поки ця проблема на державному рівні так і не вирішена. Сучасна підготовка майбутнього фахівця з адаптивної фізичної культури поряд з вивченням основ анатомії, фізіології потребує ще й знання етіології, патогенезу, клініки різних захворювань [5].

Історичний аналіз вітчизняних й іноземних авторів показав, що майбутній фахівець має опанувати комплекс теоретичних знань, поєднаних з практичними навичками й уміннями. Він повинен визначити професійно значущі й особистісні якості, які є елементами професійної компетенції майбутніх фахівців адаптивної фізичної культури.

Аналіз професійної підготовки майбутніх фахівців для галузі адаптивної фізичної культури в зарубіжних країнах свідчить, що система освіти загалом і вищої освіти зокрема перебуває у тісному взаємозв'язку та принциповій залежності від соціально-економічних умов і державно-політичного устрою країни, що й підтверджується різноманіттям чинних систем освіти у світі, що зумовлено специфікою розвитку країн. У сучасний період у зарубіжних країнах розпочалася професійна підготовка майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання.

Так, програма Університету штату Огайо (США) спрямована на підготовку таких фахівців, як Physical Education Pedagogy, Adapted Physical Education and Physical Education Teacher Education (педагог фізичної культури, фахівець з адаптивного фізичного виховання і викладач фізичної культури); в Університеті Регіни (Канада) на факультеті кінезіології й оздоровчих технологій основна увага приділяється формуванню знань студентів щодо ролі адаптивної фізичної активності в оздоровленні інвалідів; у Латиській академії спортивної освіти розпочалася підготовка фахівців з Adapted Physical Education адаптивної фізичної культури; Палацький університет Оломоуц (Чехія) здійснює підготовку фахівців з адаптивної фізичної активності (трирічний термін навчання на бакалавра та п'ятирічний – для отримання ступеня магістра).

Значна увага приділяється підготовці магістрів. Так, в Університеті штату Індіана (США) у Школі здоров'я, фізичного виховання та рекреації за кредитно-модульною формою організації навчального процесу здійснюють підготовку магістрів з адаптивної фізичної культури, які володіють знаннями щодо теорії управління основними процесами руху індивідуумів із фізичними недоліками. Великого значення надається розвитку науково-методичного забезпечення галузі адаптивної фізичної активності [5]. Отже, для перспективного розвитку спеціальності «Адаптивна фізична культура» потрібно чітко окреслити перелік дисциплін, необхідних для підготовки висококваліфікованих спеціалістів, та їх об'єм. Необхідне розроблення типового навчального плану, освітньо-професійної програми, освітньо-кваліфікаційної характеристики для цієї спеціальності на державному рівні. Необхідно розробити програму працевлаштування випускників і забезпечення їх сучасною науково-методичною літературою, а також організувати міжнародне співробітництво фахівців з адаптивної фізичної культури.

Список використаних джерел

1. Долинний Ю.О. Підготовка фахівців фізичного виховання й спорту до професійної діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 21. Т.1. С. 204-206.
2. Бойчук Т.В., Левандовский О.С. Актуальні проблеми професійної підготовки фахівців фізичної реабілітації. *Науково-практична конференція «Фізична та фізіотерапевтична реабілітація. Реабілітаційні СПА-технології»* (29-30 квітня 2009 р., м. Севастополь). С. 11-12.
3. Карпюк Р.П. Особливості професійної підготовки фахівців для галузі адаптивної фізичної культури в зарубіжних країнах. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. 2009. № 6(8). С. 110-113.
4. Когут І. Роль держави у розвитку фізичної культури та спорту осіб з особливими потребами. *Оздоровча і спортивна робота з неповносправними: зб. наук. статей з проблем фізичного виховання і спорту та фізичної реабілітації неповносправних*. 2003. Вип.1. С. 50-54.
5. Матрошилін О.Г. Особливості викладання фізіотерапії студентам спеціальності «Фізична реабілітація» факультету фізичного виховання ДЦПУ імені Івана Франка. *Науково-практична конференція I «Фізична та фізіотерапевтична реабілітація. Реабілітація СПА-технологій»* (29-30 квітня 2009 р., м. Севастополь): матеріали конф. С. 53-54.
6. Сущенко Л.П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект). Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. Запоріжжя : Запорізький держ. ун-т, 2003. 442 с.
7. Томашук О. Підготовка майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання до роботи в центрах інваспорту як педагогічна проблема. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. 2015. № 12(14). С. 326.

References

1. Dolyynnyi Yu.O. (2020). Pidhotovka fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia y sportu do profesiinoi diialnosti. *Innovatsiina*

pedagogika, Vyp. 21. Т.1, 204-206.

2. Boichuk T.V., Levandovskiy O.S. Aktualni problemy profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv fizychnoi reabilitatsii. *Naukovo-praktychna konferentsiia «Fizychna ta fizioterapevtychna reabilitatsiia. Reabilitatsiini SPA-tekhnologii»* (29-30 kvitnia 2009, Sevastopol), 11–12.

3. Karpiuk R.P. (2009). Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv dlia haluzi adaptyvnoi fizychnoi kultury v zarubizhnykh krainakh. *Aktualni problemy navchannia ta vykhovannia liudei z osoblyvymy potrebamy*, 6(8), 110-113.

4. Kohut I. (2003). Rol derzhavy u rozvytku fizychnoi kultury ta sportu osib z osoblyvymy potrebamy. *Ozdorovcha i sportyvna robota z nepovnospravnymy: zb. nauk. statei z problem fizychnoho vykhovannia i sportu ta fizychnoi reabilitatsii nepovnospravnykh*. Vyp.1, 50–54.

5. Matroshylin O.H. Osoblyvosti vykladannia fizioterapii studentam spetsialnosti «Fizychna reabilitatsiia» fakultetu fizychnoho vykhovannia DTsPU imeni Ivana Franka. *Naukovo-praktychna konferentsiia I «Fizychna ta fizioterapevtychna reabilitatsiia. Reabilitatsiini SPA-tekhnologii»* (29-30 kvitnia 2009, Sevastopol): materialy konf., 53-54.

6. Sushchenko L.P. (2003). Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia ta sportu (teoretyko-metodolohichni aspekt). Instytut pedagogiki i psykholohii profesiinoi osvity APN Ukrainy. Zaporizhzhia. 442.

7. Tomashchuk O. (2014). Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv z adaptyvnoho fizychnoho vykhovannia do roboty v tsentrakh invasportu yak pedagogichna problema. *Aktualni problemy navchannia ta vykhovannia liudei z osoblyvymy potrebamy*, 12(14), 326.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.3K(147).84

УДК 796

Стрига В.О.

магістрант спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, м. Київ

Мерзлікіна О.А.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри фізичної реабілітації

Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, м. Київ
ORCID: 0000-0002-7308-4829

Кузьменко В.Ю.

старший викладач кафедри фізичної реабілітації,
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, м. Київ
ORCID: 0000-0001-7405-5299

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ДІТЕЙ 6-8 РОКІВ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ В УМОВАХ РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ

У статті проаналізовано сучасні підходи до фізичної терапії дітей 6-8 років з розладами аутистичного спектру в умовах реабілітаційного центру. На базі теоретичних методів обґрунтовано застосування сучасних методик фізичної терапії дітей 6-8 років з розладами аутистичного спектру в умовах реабілітаційного центру. Виявлено, що кількість дітей з проявами аутизму з кожним роком збільшується. Вчені активно досліджують клінічні прояви й діагностичні ознаки розладів аутистичного спектру, пропонують можливі шляхи медико-педагогічного втручання задля корекції стану хворого. Нині відомо чимало методик, які дозволяють звести симптоми до мінімуму і цим покращити життя людини у суспільстві, дають можливість отримати освіту і роботу. Визначено, що головною умовою успішної корекції розладів аутистичного спектру є комплексний підхід з урахуванням особливостей симптоматики певної конкретної дитини, аналізу її функціонального стану та рівня психомоторного розвитку. Більшість науковців наполягають на необхідності фізичної терапії. Фізioterapevtychni процедури направлені на усунення тілесних проявів розладів аутистичного спектру, на корекцію гіпертонусу чи гіпотонусу, покращення кровообігу та обміну речовин в організмі дитини, активізацію психоемоційної діяльності, поліпшення загального стану здоров'я. Охарактеризовано найпопулярніші та прогресивні методи фізичної терапії при розладах аутистичного спектру: кінезотерапія, гідрокінезотерапія, масажна терапія та пет-терапія. Часто використовують такі допоміжні методики: йогу, барабанну терапію, пісочну терапію, краніосакральну терапію та інші. Обґрунтовано застосування терапевтичних вправ у дітей з розладами аутистичного спектру, які є засобом розвитку осмисленої рухової активності, стійкості й витривалості, набуття навичок контролю над власним тілом, встановлення комунікації з навколишнім світом, а також запорукою психічного та розумового зростання.

Ключові слова: фізична терапія, діти 6-8 років, розлади аутистичного спектру, реабілітаційний центр.